

SLAVNĀ• VĀ•ROĀĀ• - ANTONIO SALIERI

PondĀĀ-, 17 srpen 2020

ItalskĀ½ hudebnĀ- skladatel, pedagog a dirigent, ve svĀ© dobĀĀ jeden z nejslavnĀĀjĀĀ-ch a nejnĀĀjestrannĀĀjĀĀ-ch hudebnĀ-EvropĀĀ, Antonio Salieri, se narodil 18. 8.1750 v italskĀ©m Legnanu . Salieri se ve VĀ-dni seznĀĀmil jak s cĀ-saĀ™em Josefem II. (synem Marie Terezie), tak s vĀ-deĀĀskou smetĀĀnkou a inteligencĀ-. Svou prvnĀ- operu s nĀĀjzvem ĀĀLe donne letterateĀĀ zkomponoval v roce 1770 ve dvaceti letech, ta byla o tĀ™i roky pozdĀĀji dokonce uvedena v Praze.

Byl kapelnĀ-kem dvornĀ-ho orchestru a Ā™Ā-dil koncerty VĀ-deĀĀskĀ© hudebnĀ- spoleĀnosti. Jeho dĀ-la se s Ā°spĀĀchem hrĀĀla ve VĀ-dni i v celĀ© EvropĀĀ, hrĀĀl vĀ½znamnou roli v organizaci hudebnĀ-ho ĀĀivota VĀ-dnĀĀ a byl i vĀ½znamnĀ½m pedagogem. Se svojĀ- operou La fiera di Venezia, oslovil v roce 1772 nejen vĀ-deĀĀskĀ© publikum, ale i opernĀ- scĀ©ny celĀ© Evropy.

CĀ-saĀ™ Josef II., jehoĀ¼ snaha povĀ½Ājit nĀĀmeckĀ½ jazyk nejen na jazyk Ā°Ā™ednĀ-, zasĀĀhla i operu, nechal v roce 1776 italskou operu ve VĀ-dni zavĀ™Ā-t. Ale po ĀĀesti letech navĀĀtĀ-vil VĀ-deĀĀ papeĀ¼ Pius VI., kterĀ½ mĀĀl ve svĀ©m doprovodu mj. bĀĀsnĀ-ka a libretistu jmĀ©nem Lorenzo da Ponte, byl Salieri zvolen cĀ-saĀ™ovĀ½m dvornĀ-m kapelnĀ-kem, a italskĀĀ opera byla znovu obnovena.

DĀ-ky tĀĀmto dvĀĀma, Lorenzovi a Salierimu, zĀ-skal Mozart libreta ke svĀ½m nejznĀĀmĀĀjĀĀ-m operĀĀjm - Figarova svatba, Don Giovanni a Cosi fan tutte.

BohuĀ¼el, jak jistĀĀ vĀ-te, existuje tvrdoĀĀjnĀĀ konspiraĀnĀ- teorie a to, Ā¼e Salieri otrĀĀvil geniĀĀlnĀ-ho hudebnĀ-ho skladatele Mozarta, protoĀ¼e Ā¼ĀĀrlil na jeho Ā°spĀĀchy, a psychicky neunesl tĀ-hu faktu, Ā¼e bude hrĀĀt v MozartovĀĀ pĀ™Ā-tomnosti vĀ¼dy jen druhĀ© housle. HudebnĀ- vĀĀci vĀĀjak myĀĀlenku podĀ-lu Salieriho na MozartovĀĀ smrti dĀĀvno opustili, neboĀĀ dobovĀ© dokumenty, dopisy i udĀĀlosti svĀĀĀ- naopak o vzĀĀjemnĀ©m respektu a korektnĀ-m vztahu obou vĀ-deĀĀskĀ½ch umĀĀlcĀ.

BulĀĀrnĀ- zprĀĀvy existujĀ- od chvĀ-le, kdy vznikly noviny. PrvnĀ- zprĀĀva o tom, Ā¼e Mozart byl otrĀĀven, se objevila v Praze.JistĀ½ praĀ¼skĀ½ dopisovatel berlĀ-nskĀ©ho listu Musikalisches Wochenblatt, usuzoval na otravu z toho dĀĀvodu, Ā¼e Mozartovo tĀĀlo prĀ½ po smrti oteklo.

KrajnĀĀ nepravdĀĀpodobnĀĀ verze pĀ™Ā-ĀĀiny Mozartova Ā°mrtĀĀ- silnĀĀ zakoĀ™Ānila v povĀĀdomĀ-ĀĀĀĀ veĀ™Āejnosti kvĀĀli filmu Amadeus (1984) reĀ¼isĀ©ra MiloĀĀje Formana. ScĀ©nĀĀ™ pĀ™ĀĀpravitel podle svĀ© vlastnĀ- divadelnĀ- hry dramatik Peter Shaffer. UĀ¼ dĀĀvno pĀ™Āed nĀ-m vĀĀjak Alexander SergejeviĀĀ PuĀĀkin napsal hru Mozart a Salieri, v nĀ-Ā¼ je Salieri oznaĀĀen za vraha. Nikolaj Rimskij-Korsakov pak zkomponoval stejnojmennou operu.

Po smrti císaře Josefa II. v roce 1790 se atmosféra na císařském dvoře od základu změnila. Následující Leopold II. nejevil o umění a hudbu zájem, a tak musel Antonio Salieri odejít z pozice kapelníka italské opery. Ačkoli mu bylo tehdy pouze 40 let, byl už v kontextu tvůrčího nátlaku těžce zatížen. Publikum se během let změnilo a dávalo přednost revoluční hudbě Wolfganga Amadea Mozarta. Poslední opera, kterou Salieri v roce 1804 zkomponoval, nebyla přijata obecností ani kritikou.

Nadále však měl dílo, které hudební život ve dnech a věnoval se tomu, v čem se mu v té době nikdo nemohl vyrovnat – hudební teorii a pedagogice. V oblasti zprávy, kompozice a teorie hudby předával své znalosti například Ludwigu van Beethovenovi, Franzu Schubertovi, Franzu Lizstovi a v neposlední řadě i Mozartovu synovi, Franzu Xaveru Wolfgangu Mozartovi.

Věznámý se podílel na vzniku Václavské konzervatoře a pokud u některého z jejích žáků poznal nadměrně talentu, využíval ho zdarma jako odkaz svému učiteli Gassmannovi, kterému se ho také bezplatně ujal. Na sklonku života se u Salieriho začala projevovat pravděpodobně Alzheimerova choroba a v roce 1820 postihl těžké průběhy dny (pakostnice). Roku 1823 prodal mozkovou mrtvici a od té doby se jeho zdravotní stav stále zhoršoval. S podlomeným zdravím zemřel Antonio Salieri v 74 letech 7. května roku 1825, přibližně před 195 lety.

Ve své době byl považován za nejlepšího operního skladatele své doby a opravdového hudebního odborníka i skvělého pedagoga. S vizionářským stylem Mozarta se však téměř jako soupeř – a ani to nemá smysl. Tehdy si byli v očích kritiků i publika hudební rovni, ať už jako ukázkový, který byl Mozart opravdovým unikátním příkladem, kterým dle některých zůstává a zůstane nepřekonatelným.

Čas však ukázal také to, že Salieri nebyl žádným skladatelem, ale člověkem, kterým ve své době dokázal Mozartovi úspěšně konkurovat.

daniela